

ΛΥΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Αρχαία

Θεωρητικής Κατεύθυνσης

29-05-2007

A.

... όταν βρισκόμασταν κοντά στο στόμιο, σκοπεύοντας να ανεβούμε, και αφού είχαμε υποστεί όλα τα άλλα, είδαμε από ψηλά ξαφνικά και εκείνον και άλλους – σχεδόν οι περισσότεροι από αυτούς ήταν τύραννοι ήταν, όμως, και μερικοί απλοί πολίτες από αυτούς που είχαν διαπράξει μεγάλα αμαρτήματα – τους οποίους, ενώ νόμιζαν ότι θα ανέβαιναν πια, δεν τους δεχόταν το στόμιο, αλλά μούγκριζε κάθε φορά που επιχειρούσε να ανέβει κάποιος από αυτούς που ήταν τόσο αδιόρθωτα κακοήθεις ή που δεν είχε τιμωρηθεί όπως του άξιζε. Εκείνη τη στιγμή, λοιπόν, είπε, κάποιιοι άγριοι άνδρες, γεμάτοι φλόγα ως προς την όψη, οι οποίοι στέκονταν κοντά και εξέταζαν το μουγκρητό, άλλους, αφού τους άρπαζαν τους απομάκρυναν, ενώ τον Αρδιαίο και κάποιους άλλους, αφού τους έδεσαν και τα χέρια και τα πόδια και το κεφάλι, αφού τους πέταξαν καταγής και τους έδειραν με μαστίγιο, τους τραβούσαν έξω από το δρόμο ξεσκίζοντάς τους πάνω στους ασπαλάθους, και εξηγώντας σε όσους περνούσαν από εκεί κάθε φορά, και για ποιους λόγους (τους φέρονταν έτσι) και ότι μεταφέρονταν για να ριχτούν στα Τάρταρα.

B1.

Το απόσπασμα αυτό βρίσκεται στο τέλος της «Πολιτείας». Εδώ, λοιπόν, γίνεται λόγος για τις ποινές ή τις επιβραβεύσεις που περιμένουν τους ανθρώπους στη μεταθανάτια ζωή. Ο Πλάτωνας εδώ, δια μέσου του Ηρόδου, περιγράφει εικόνες από τον κάτω κόσμο που παρουσιάζονται φρικτές. Αυτό που κυριαρχεί είναι η οδύνη από τα βασανιστήρια των ψυχών που τιμωρούνται.

Τα αποσπάσματα στα οποία γίνεται φανερή η διάρκεια των ποινών που υφίστανται οι ψυχές των αδίκων είναι:

- **ήδη χιλιοστόν έτος ...:** οι ψυχές των νεκρών για 1000 χρόνια είτε τιμωρούνταν (αν ανήκαν σε άδικους ανθρώπους) είτε απολάμβαναν μια υπέροχη ζωή (αν ανήκαν σε καλούς ανθρώπους). Συγκεκριμένα, ο Αρδιαίος, ο οποίος είχε

διαπράξει πολλά ανόσια εγκλήματα, δεν είχε τιμωρηθεί αρκετά, ακόμη και μετά την παρέλευση των 1000 ετών. Η τιμωρία του θα είναι αιώνια, όπως βλέπουμε στη συνέχεια.

- **Οὐδ' ἂν ἤξει δεῦρο:** στο διάλογο που άκουσε ο Ηρ αποκαλύπτεται το γεγονός ότι η τιμωρία του Αρδιαίου δεν θα έχει τέλος. Δεν πρόκειται να γυρίσει για να μετενσαρκωθεί, καθώς θα τιμωρείται αιώνια.
- Στο απόσπασμα "**οὐκ ἔδεχετο το στόμιο, ἀλλ' ἔμυκᾶτο**" το στόμιο, που είναι άψυχο, αντιδρά σαν ἔμψυχο ον, καθώς μουγκρίζει, γιατί δε μπορεί να ανεχτεί τους κακούργους για το μέγεθος των εγκλημάτων τους, και δεν τους επιτρέπει να βγουν στην επιφάνεια - άρα να τελειώσει η τιμωρία τους.
- Τέλος, στο χωρίο «**εἰς Τάρταρον ἔμπεσούμενοι ἄγοιντο**» αποκαλύπτεται ότι η τιμωρία των τυράννων θα συνεχιστεί ἐπ' ἄπειρον.

Με αυτόν τον τρόπο ο Πλάτωνας υπογραμμίζει σαφώς και ξεκάθαρα το πόσο σκληρά τιμωρούνται οι άδικοι άνθρωποι μετά το θάνατό τους. Ωστόσο, παρόλο που περιγράφει τα φρικτά βασανιστήρια που υφίστανται οι ψυχές των άδικων νεκρών, δίνει μια νότα αισιοδοξίας: οι τιμωρίες αφορούν μόνο τους κακούς ανθρώπους.

B2.

Το χωρίο στο οποίο προκύπτει ότι ο Πλάτων ανακαλύπτει τους μεγάλους αμαρτωλούς κυρίως στις τάξεις των τυράννων είναι το «*σχεδόν τι αὐτῶν τους πλείστους τυράννους*». Το χωρίο αναφέρεται στις ψυχές που υφίσταντο τις πιο μεγάλες τιμωρίες και βασανίζονταν πιο σκληρά από όλες, και μάλιστα θα συνεχίζονταν τα βασανιστήριά τους, παρόλο που πέρασαν τα 1000 χρόνια. Αυτές οι ψυχές ανήκαν σε τυράννους. Ο Πλάτωνας θέλει να προβάλλει την άποψη ότι οι τύραννοι είναι οι χειρότεροι άνθρωποι, που προβαίνουν στα πιο στυγερά εγκλήματα. Όποιος κατέχει την εξουσία και έχει τη δύναμη στα χέρια του, παρασύρεται πιο εύκολα από τους απλούς ανθρώπους σε ανόσιες πράξεις, καθώς δεν έχει κανέναν έλεγχο. Οι τύραννοι, ως κάτοχοι της εξουσίας, γίνονται σκληροί, άπληστοι, ακόρεστοι για πλούτο και δύναμη και φτάνουν στο σημείο να διαπράττουν τα πλέον ειδεχθή εγκλήματα (π.χ. πατροκτονίες, αδελφοκτονίες, όπως ο Αρδιαίος).

Η αναφορά στους τυράννους γίνεται για να αποδειχτούν επιπλέον τα εξής: α. (σε σχέση και με το θέμα της *Πολιτείας*) ότι είναι ανάγκη να αναλάβουν την εξουσία οι φιλόσοφοι και β. για να απαντήσει σε θέσεις που είχαν διατυπώσει νωρίτερα ο Θρασύμαχος και ο Γλαύκωνας, δηλαδή ότι οι τύραννοι είναι αυτοί που έχουν τη δυνατότητα να είναι ευτυχισμένοι (Θρασύμαχος) και ότι μπορούν να διαπράττουν ό,τι θέλουν και να μένουν ατιμώρητοι (Γλαύκων). Εδώ ο Πλάτωνας αμφισβητεί αυτές τις θέσεις: επέλεξε να αναφέρει τον Αρδιαίο και τους άλλους τυράννους για να δείξει ότι όχι μόνο δε μπορεί οι τύραννοι να είναι ευτυχισμένοι, αλλά είναι αυτοί που θα υποστούν τις χειρότερες τιμωρίες.

B3.

Η απάντηση βρίσκεται στο σχολικό εγχειρίδιο σελ. 100, παράγραφος 1:

“**Η ιδεώδης πολιτεία και δεν πολυπραγμονεί**”.

B4.

ἔτος	ετήσιος, διετής
κατειδόμεν	κάτοψη, όραση
πλείστους	πλειοψηφία, πλεονασμός
ἔδεχτο	αποδέκτης, παραδοχή
ἔμπεσοῦμενοι	πτώση, αλεξίπτωτο

Γ.1

ΣΩΚΡ. Ο οφθαλμός, λοιπόν, αν πρόκειται να δει τον εαυτό του, πρέπει να αποβλέπει/στρέψει το βλέμμα στον οφθαλμό, και σε εκείνο το μέρος του ματιού, στο οποίο τυχαίνει να υπάρχει /γεννιέται η αρετή του οφθαλμού· και αυτό είναι κατά κάποιο τρόπο όραση;

ΑΛΚ. Ακριβώς(Έτσι).

ΣΩΚΡ. Άρα, λοιπόν, φίλε Αλκιβιάδη, και η ψυχή αν πρόκειται να γνωρίσει τον εαυτό της, πρέπει να στρέψει το βλέμμα στην ψυχή, και κυρίως σ' αυτό το μέρος της, στο οποίο γεννιέται η αρετή της ψυχής, δηλαδή η σοφία και σε άλλο (μέρος) με το οποίο αυτό τυχαίνει να είναι όμοιο;

ΑΛΚ. Έτσι, τουλάχιστον, μου φαίνεται, Σωκράτη.

ΣΩΚΡ. Μπορούμε, λοιπόν, να πούμε ότι υπάρχει (μέρος) της ψυχής πιο θεϊκό από αυτό, στο οποίο υπάρχει και η γνώση και η φρόνηση;

ΑΛΚ. Δεν μπορούμε.

ΣΩΚΡ. Αυτό το μέρος της (ψυχής) μοιάζει με το θεό, και κάποιος αν αποβλέπει σ' αυτό και καταλάβει όλο το θείο / τα θεϊκά πράγματα, δηλ. το θεό και τη φρόνηση, έτσι θα μπορούσε να γνωρίσει και τον εαυτό του πολύ καλά.

Γ.2.α.

ἰδεῖν

ἰδέ

τυγχάνει

ἐτύγχανον

γνώσεσθαι

γνόντων - γνώτωσαν

εἰδέναι

εἰδῶμεν

ἔχομεν

ἔσχηκε

Γ.2.β.

ὄμματος

ὄμματι

τοῦτον

οὔτοι

ὅμοιον

ὁμοίοις

πᾶν

πάσης

φρόνησιν

φρονήσεσι

Γ.3.α.

ἰδεῖν: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρ. *μέλλει*
ἐγγιγνομένη: κατηγορηματική μετοχή, συνημμένη στην "ἀρετή",
υποκείμενο του ρ. "τυγχάνει".
αὐτήν: αντικείμενο στο απαρέμφατο "γνώσεσθαι"
ὅμοιον: κατηγορούμενο στο "τοῦτο" από τη μετοχή "ὄν"
τό εἶδέναι: έναρθρο απαρέμφατο, Υποκείμενο στο ρ. "ἔστιν"

Γ.3.β.

Ο λανθάνων υποθετικός λόγος βρίσκεται στις 2 υποθετικές μετοχές
"βλέπων" και "γνούς", με απόδοση το "ἄν γνοίη".

Αναγνώριση: το είδος είναι **απλή σκέψη** του λέγοντος.

Ανάλυση: Η υπόθεση θα γίνει **εἰ + ευκτική**.

Ἄρα, υπόθεση: **εἰ τις βλέποι καὶ γνοίη**
και απόδοση: **ἄν γνοίη** (δυνητική ευκτική)